

ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНГИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

ТДИУ “Молия ва бухгалтерия
ҳисоби” кафедраси
катта ўқитувчиси **О. Бозорова**

Аннотация: Ушбу мақолада тадбиркорликни фаолиятини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш икки йўналишлари орқали муҳокама қилинади.

Abstract: This article discusses two directions of state support for entrepreneurship.

Калит сўзлар: тадбиркорлик, рақобат муҳити, талаб ва таклиф, бозор конъюнктураси, бозор инфратузилмаси, антимонопол сиёсат.

Key words: entrepreneurship, competitive environment, supply and demand, market conditions, market infrastructure, antimonopoly policy.

Сўнгги йилларда тадбиркорлик субъектларини давлат томонидан қўллаб-қувватлашга устувор аҳамият берилмоқда. Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳузуридаги Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси томонидан тадбиркорлик субъектларининг 46 мингдан зиёд лойиҳаларига 15 триллион сўмдан ортиқ миқдорда молиявий ёрдам кўрсатилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 декабрда Олий Мажлисга қилган мурожаатномасида ҳамда 2021 йил январь ойида ўтказилган селектор йиғилишларида ишсиз аҳолини оилавий ва хусусий тадбиркорликка, ҳунармандчиликка жалб этиш, янги ташкил бўлган тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш уларнинг муаммоларини ечишда амалий ёрдам бериш, банклар томонидан уларга кредит ажратишга қўмаклашиш, “Солиқчи - тадбиркорга қўмакчи” тамойилини амалиётга кенг жорий этиш белгиланган.

Бунинг натижасида Давлат солиқ идоралари тизимида “Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш” шўъбалари ташкил этилди. Шўъба ходимларининг асосий вазифалари янги иш бошлаган тадбиркорлик субъектларига солиқ режимини танлашда маслаҳат бериш, тадбиркорлик томонидан қўмак сўралганда дастлабки 6 ой бухгалтерия ишини юритишга қўмаклашиш, ҳисоботларини топширишга қўмаклашиш, Солиқ имтиёзлари ва уларни қўллаш тартибини тушинтириш, муаммоларини ўрганиш ва ечим топиш бўйича амалий ёрдам беришдан иборат.

Бундан ташқари тадбиркорлик субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш орқали жойларда тадбиркорлик ва ишбилармонлик муҳитини яхшилаш бўйича саъй-ҳаракатларни давом эттириш;

экспорт қилувчи тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш орқали республикада экспорт ҳажмини оширишга кўмаклашиш;

тадбиркорликни ривожлантириш орқали янги иш ўринларини яратиш имконини берадиган давлат, тармоқ ва ҳудудий дастурларни амалга оширишда фаол иштирок этиш;

мамлакатда кичик тадбиркорликни ривожлантиришга қаратилган дастурларни амалга ошириш, жумладан ҳудудларда иқтисодий ўсиш ва янги иш ўринларини яратишда муҳим драйвер соҳаларни ривожлантириш борасида молиявий кўмаклашиш;

тижорат банкларининг кредитлари орқали ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан юқори самара берувчи йўналишлар, жумладан ахборот тизимлари ва дастурларини яратиш лойиҳаларини молиявий қўллаб-қувватлашдан иборат.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг иқтисодиётдаги ўрни, нафақат сон жиҳатдан, балки вазифа жиҳатидан ҳам каттадир. Буни биз бозор конъюнктурасининг ривожланиши, талаб ва таклиф мувозанати ошиши, рақобат муҳити шаклланишида кўришимиз мумкин.

Шунингдек, тадбиркорликнинг ижтимоий аҳамияти ҳам катта. Буни қуйидагиларда кўришимиз мумкин:

- тадбиркорлик субъектлари мустақил равишда ўз ижтимоий-иқтисодий аҳволини яхшилашдан ташқари, ёлланма ишчиларнинг яшаш даражасини кўтариш имконига эга бўлади;

- тадбиркорлик, нафақат иш билан бандлик, балки шахснинг ички имкониятлари очилиши учун ҳам имконият яратади;

- тадбиркорлик ишсизлик даражасини қисқартириш ва мамлакатнинг ижтимоий муаммоларини бартараф этиш имконига эга;

- мамлакатнинг энг чекка ҳудудларида ҳам инфратузилма ривожланишига ҳисса қўша олади.

Тадбиркорлик субъектларининг ушбу тарзда қўллаб-қувватланиши пировард натижада уларнинг рақобатбардошлиги оширилиши, техник ва технологик базаси янгиланиши, ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар таннархини камайтириш ва диверсификация қилиш, меҳнат унумдорлиги, фойда ва рентабеллик даражаси ошишига эришилади. Фикримизча, тадбиркорлик фаолиятини самарали молиялаштириш механизминини ишлаб чиқиш ва уларни рағбатлантириш мақсадида қуйидаги чора-тадбирларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ: иқтисодий барқарор ўсишнинг узоқ муддатли суръатлари ва иқтисодий мувозанатни таъминлашга хизмат қилувчи маҳаллий дастурларни

ишлаб чиқиш; иқтисодийни диверсификациялаш, ички ва ташқи бозорларда талаб юқори бўлган рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқарилишига йуналтирилган соҳа ва тармоқларни техник ва технология жиҳатдан қайта жиҳозлашни амалга ошириш; қишлоқ жойларда ижтимоий-иқтисодий ишлаб чиқариш инфратузилмасини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга қаратилган узоқ муддатли, ўзаро чуқур боғланган чора-тадбирлар комплексини амалга ошириш; аҳолининг иш билан бандлигини тизимли таъминлаш, кичик тадбиркорлар манфаатидан келиб чиқиб, банклар тизимини янада такомиллаштириш, аҳоли ва тадбиркорлик хўжалиklarининг бўш маблағларини тижорат банклардаги депозитларга жалб қилинишини рағбатлантириш; янги ўрта синф вакиллари - мулкдорлар, тадбиркор ва ишбилармон субъектлар манфаатларини химоялашни кучайтириш муҳим ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Мусахонзода, И. С. (2022). Корхоналар молиявий натижаларини бошқариш тизими ва уни ҳозирги ислохотлар шароитида такомиллаштиришнинг зарурлиги. *Архив научных исследований*, 2(1). <http://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/1969>
2. Тулаев М. (2021). Разработка методики определения уровня существенности в аудите. *Экономика и инновационные технологии*, (5), 52–60. https://inlibrary.uz/index.php/economics_and_innovative/article/view/12137
3. Tulaev, M. (2019). Методы определения чистой прибыли и гармонизации международных и национальных аспектов финансовой отчетности. *Архив научных исследований*, 1(1). <https://tsue.scienceweb.uz/index.php/archive/article/view/326>
4. Musakhonzoda Ikromjon Sobirhon Ugli. (2022). Formation and development of the convergence process of two types of standards: IFRS and US GAAP. *Thematics Journal of Business*, (5), <http://thematicsjournals.in/index.php/tjbm/article/view/997>
5. Klichev, B.P., Choriev, I. X. (2021). The Issues Of Business Activity Organization In Uzbekistan. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*. Volume 12, Issue 7, July 2021: 4587- 4593.- <https://www.tojq.net/index.php /journal/article/view/4494>
6. Bakhtiyorovich, S. S. (2021). Use of Imitation Innovations in Small Business Development. *Academic Journal of Digital Economics and Stability*, 889–898. <https://economics.academicjournal.io/index.php/economics/article/view/280>
7. Қличев, Б. П. (2022). Ишбилармонлик фаоллиги таҳлилини ташкил этиш йўналишлари. *Архив научных исследований*, 2(1). <http://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/373>

8. Қурбонов Муҳиддин Абдуллаевич. Indian Journal of Economics and Business. IMPACT OF TAXES ON THE BANK'S PROFIT Volume – 8; Issue - 3; Year – 2022; Page: 2553 – 2558 DOI: 10.22192/iajmr.2022.8.3.2 <http://www.ashwinanokha.com/IJEB.php>
9. [Тулаев, М. С. \(2019\). Молиявий ҳисоб. Ўқув қўлланма.](#)
10. Қличев, Б. П. (2022). КРІ ТИЗИМИ АСОСИДА МОДДИЙ РАҒБАТЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ. *Архив научных исследований*, 2(1). <http://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/1761>
11. Қурбонов Муҳиддин Абдуллаевич. Central European Management Journal. UZBEKISTAN REPUBLIC TO IMPROVE AGRICULTURAL FINANCING. Vol. 30 Iss. 3 (2022) Page: 1284 – 1293 https://journals.kozminskicem-j.com/index.php/pl_cemj/article/view/1284.html
12. Klichev Bakhtiyor Pardayevich. (2022). ANALYSIS OF PRODUCT PRICING BASED ON PRODUCT PARAMETERS AND CUSTOMER CHOICE. *Journal of New Century Innovations*, 6(1), 67–79. <http://newjournal.org/index.php/new/article/view/996>
13. Urmanbekova, I. F. (2022). ELEKTR ENERGIYA KORXONALARIDA XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBI VA TAHLILI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(6), 889-892.
14. Klichev, B.P., Tulaev, M.S. (2021). Issues of development of the analysis of business activity in joint-stock companies of Uzbekistan. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*. ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 11, November 2021, 584-591 <https://doi.org/10.5958/2249-7137.2021.02539.8>
15. Farkhodovna, U. I. (2020). Improving Accounting of Expenditures at Producing Electrical Power. *International Journal of Research in Social Sciences*, 10(3), 148-153.
16. Imomkulov Tulkin Burhonovich, (2020). The Impact Of Foreign Direct Investment On Economic Growth In Uzbekistan. *International Journal of Academic Accounting, Finance & Management Research(IJAAFMR)* ISSN: 2643-976X, Vol. 4 Issue 10, 152-157 <http://ijeais.org/wp-content/uploads/2020/10/IJAAFMR201019.pdf>
17. Қличев, Б. П. (2022). Маҳсулот сотиш ҳажми таҳлилини такомиллаштириш масалалари. *Science and Education*, 3(5), 1719-1728. <https://openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/3641>
18. Bakhtiyorovich, S. S. (2021). Development of Small Business Activities with Imitation Innovations. *Asian Journal of Technology & Management Research (AJTMR)* ISSN, 2249(0892). http://www.ajtmr.com/papers/Vol11Issue1/Vol11Iss1_P7.pdf

19. Назарова Муслима Назаровна. (2022). НОБАНК КРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ. *Journal of New Century Innovations*, 10(2), 48–54.
<http://www.newjournal.org/index.php/new/article/view/985>
20. Назарова, М. (2022). ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ ВА УЛАРИНИНГ АМАЛДАГИ ҲОЛАТИ ТАҲЛИЛИ. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 23(4), 73–80. <https://cedr.tsue.uz/index.php/journal/article/view/566>
21. Ф.Қ.Бобохўжаева, (2022). Банкларнинг иқтисодий ривожланишида маркетингнинг ўзига хос муҳим жihatлари. *EURASIAN JOURNAL OF LAW, FINANCE AND APPLIED SCIENCES*, 2(13), 156–159.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7466722>
22. Фотима БОБОХЎЖАЕВА, (2021). Банк тизимида маркетингдан фойдаланишни такомиллаштиришнинг айрим жihatлари. *Viznes-Эксперт*, 3 (159), 39-42.
23. Холдоров, С. (2022). МОЛИЯ БОЗОРИНИНГ МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ ВА ЖАҲОН МОЛИЯ БОЗОРИГА ИНТЕГРАЦИЯЛАШИШНИНГ ЗАМОНОВИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Архив научных исследований*, 2(1). извлечено от <http://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/1003>
24. Tolliboevich Absalamov, A., Odilovich Xudoyorov, O., & Umarovich Kholdorov, S. (2021). Important Aspects Related to Foreign Exchange Operations of Commercial Banks. In *The 5th International Conference on Future Networks & Distributed Systems* (pp. 693-697).
<https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/3508072.3508208>
25. Khudoyorov Oybek Odilovich (2020). Solution of problems on the development of banks' off-balance operations, *SAARJ Journal on Banking & Insurance Research*, 2020, *Systems* (pp. 44-48).
<https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:sjbir&volume=9&issue=3&article=004>
26. O. Khudoyorov, N Ernazarov (2020). Operating banks operations with foreign options and futures of foreign banks: Foreign experiences and their features - *Journal of Critical Reviews*, <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=43264712>
27. Имомкулов, Т. Б. (2022). ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТНИ МОЛИЯВИЙ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ. *Journal of new century innovations*, 6(1), 57-66.
28. Shadibekova Dildor, Nosirova Nargiza, Bozorov Ilyos, Berdiyeva Uguloy, (2020). Prospective Development Analysis of Small Business and Entrepreneurship of Uzbekistan. *Test Engineering and Management*, Volume 83,

1733-1743

<http://www.testmagazine.biz/index.php/testmagazine/article/view/3815/3347>

29. [Bozorov, I. S., & Haitov, A. B. \(2019\). Formation of effective system of the mechanism of financing of the small business in the Uzbekistan. ISJ Theoretical & Applied Science, 06 \(74\), 207-210. <http://dx.doi.org/10.15863/TAS.2019.06.74.22>](#)

30. [Imomkulov, T. B. \(2020\). Financial Aspects of Selection of Investment Projects by Enterprises in Developing Market Conditions. European Journal of Business and Management, 12\(5\), 51-54. <https://core.ac.uk/download/pdf/304991376.pdf>](#)

31. [Имомкулов, Т., Латипова, Ш. М., & Ходжимамедов, А. А. \(2018\). ПРОБЛЕМЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИННОВАЦИОННО-ОРИЕНТИРОВАННЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ. Направления повышения стратегической конкурентоспособности аграрного сектора экономики \(pp. 277-282\). <https://elibrary.ru/item.asp?id=36364226>](#)